

24. april 2012

Først publisert som leserinnlegg i

Dagens Næringsliv 21. april 2012

Velsmurt politisk særbehandling

Politisk fordelsbehandling av nærstående spiller et dypere samfunnsproblem.

Avsløringene av politikeres rundhåndete utdelinger fra statskassen er ikke bare enkeltstående feilgrep, men del av et bredere forfall i vår politiske kultur. Favorisering av særinteresser, i strid med prinsipper for likebehandling, har omfang og virkninger langt ut over de sakene som er belyst i det siste. Det svekker demokratiet, fordi det svekker tilliten til de valgte politikerne.

Først gjaldt det Lysbakkens uryddige favorisering av SVs kursvirksomhet. Så ramlet de ut av skapene, det ene etter det andre eksempelet på statsråders ubyråkratiske utdelinger fra statskassen til partifeller, venner og nærstående. For verdige formål, naturligvis. Men det er jo ikke slik disponeringen av offentlige midler er ment å foregå.

Ære være den undersøkende journalistikk som har belyst disse sakene.

Forhåpentlig bidrar det til en oppstramning av praksis. Det er prisverdig, selv om det i et videre perspektiv er liten grunn til å tro at politisk favorisering kan avvikles med publisitet rundt enkeltsaker av den typen vi har sett i det siste. Til det er fenomenet blitt for dypt forankret i vår politiske kultur slik den har utviklet seg gjennom de seneste tiårene.

Kjernen i utviklingen er den gjennomgripende politiseringen av samfunnet utenfor de politiske styringsorganene. Knappt noen ambisiøs bedrift, næringsorganisasjon eller frivillig organisasjon kan i dag drive uten direkte adgang til regjeringen eller kretsen rundt den. Man må tro de vet sitt eget beste når de planmessig rekrutterer nylig fratrådte politikere (statsråder, statssekretærer) til toppstillinger, eller engasjerer dem for "kommunikasjon". Og med det rekordhøye antall politiske stillinger i norske departementer – for tiden 87 stillinger medregnet de politiske rådgiverne – er rekrutteringsgrunnlaget meget bredt.

Det etterlates ikke tvil om at adgang til den politiske ledelse er en kvalifikasjon som etterspørres. Et nylig eksempel er Naturvernforbundets annonse etter generalsekretær: "... Generalsekretæren vil arbeide tett med den politiske ledelse og styrende organer. ...". Men dette er bare ett eksempel. Det er ingen drøy påstand at fartstid på topp-planet i politikken er en verdsatt kvalifikasjon i organisasjoner som har sine vesentlige inntekter fra det offentlige, eller fremmer sine medlemmers interesser overfor offentlige organer. Slik ville det neppe vært hvis ikke systemet ble oppfattet slik at politisk adgang er veien til fordeler. Eller kanskje en nødvendighet for å hevde seg i et uformelt, nettverksdominert beslutningssystem som har hevet seg over den regelstyrte offentlige saksbehandlingen.

Dette er naturligvis nedslående for alle som mener at politikernes mandat er å sette demokratisk akseptable rammer for pengebruken, og så overlate til embetsverket og

forvaltningen å gjennomføre politikken slik at konkurrerende interesser likebehandles.

Favoriseringskulturen avler politikerforakt i brede lag. Og jo mer utstrakt favoriseringen er, desto lettere blir det å grave frem saker som egner seg for planlagt svekkelse av politiske motstandere. Men den forargelsen man måtte føle over et slikt spill må primært rettes mot favoriseringskulturen som gjør det hele mulig. Ettersom denne ukulturen synes ganske rotfast, kan skadevirkningene bare begrenses ved at man belyser enkeltsaker med høy signalverdi.

5